

مزبور) حصصیکه در تاسیس بانک شرکت میکنند باید اقل پنج هزار تومان بدهند لیکن کسان دیگر هستند که سی هزار تومان و بیشتر می دهند بنا بر این خوبست آقای امام جمعه هم نسبت بنمول خودشان بیشتر از این همراهی فرمایند (در این موقع بقرائت لایحه که بسدالدوله نوشته شده بود شروع شد ، مضمون آن لایحه تقریباً این بود که بواسطه کمیابی پول در مملکت اقدامات در تاسیس بانک پیشرفت نخواهد کرد ، استقراض از خارجه هم برای مملکت مضرت است ، در اینصورت خوبست تذکره بقیمت یکتومان برای عموم رعایا ترتیب بدهند . بدهنده شماره نفوس ایران بیست کرور تومان برای رفع احتیاجات حالیه جمع آوری خواهد شد - تا اینجای مکتوب قرائت شد ونهی از قرائت مابقی آن کردند)

حاج سید ابراهیم - در خصوص انتخاب و ورود و کلاه ولایات چه اقدامات شده

آقا سید عبداللّه مجتهد وار خواهند شد.

زرگر باهی - زمستان در پیش است در باب ترتیب امور بلدیّه تکلیفی معین فرمودید

رئیس - کارها باید موافق قاعده و ترتیب پیش نهاد شود ، مسئله بلدیّه هم ثبوت خود موضوع بحث خواهد شد .

سعدالدوله - اولاً باید حدود ادارات معین

شود پس از تعیین دستور وزراء مسئله ترتیب امر بلدیّه راجع بوزارت داخله می شود فعلاً لازم است در تشکیل و برقراری کمیسیون تعیین قوانین اهتمام غزده

صدیق حضرت - کمیسیون تشکیل شده لکن اعضای آنها مثل سایرین باختلاف وقت حاضر می شوند

آقا سید حسین - تکلیف مراض چیست ؟

صدیق حضرت - راجع باشماقی است که طرف رجوع مراض هستند (مقصود وزراء مسئول است)

سعدالدوله - معمول مجالس ملی خارجه اینستکه جای هر طبقه معین است و وزراء مسئول یا معاونین آنها هم حاضر میشوند تا اگر مطلبی راجع بیک از آنها مذاکره شود فوراً ترتیب و انجام آنرا از آن وزیر بخواهند بنا بر این لازمست شرحی به صدارت ظلمی در باب فرستادن وزراء به مجلس نوشته شود .

رئیس - امشب می نویسم و فردا خواننده و فرستاده میشود .

صدیق حضرت - بلیتی چاپ شده و بعضی صراحت تماشاچی داده خواهد شد که زیاده از اندازه جمع نشوند .

آقا میرزا سید ولی الله خان - هر قدر تماشاچی مجتمع شود ضرری نخواهد داشت .

سعدالدوله - بعد از تماشاچی ما همان اطلاع هستند لازم است حاضر شوند و مذاکرات مجلس را بمردمان خارج برسانند که اسباب هشیاری و توجه ما اطلاع امر در شود .

آقا شیخ حسین - خوب است این تماشاچی ها مثل صاحب لایحه سابقه نهی از تشکیل بانک و تاسیس امور خیریه نکنند

مذاکرات مجلس
پنجشنبه هفتم شوال ۱۳۲۰
پس از حضور و کلا

صدیق حضرت - در باب کمیسیون ترتیب دفتر مجلس مذاکره و یاد آوری کرد پس از مقالات مقرر شد که اجزاء کمیسیون از روز سه شنبه حاضر شوند .

رئیس - از حاج سید محمد از حضور حضرات تجار استفسار کردند . ایشان جواب دادند که حضرات فعلاً در تلگر افغانه باصفهان و شیراز و تبریز در تشکیل بانک ملی مشغول مغایره و مذاکرات هستند و فقط جواب مساعد صحیحی که رسیده از تبریز است و خوبست لاطرف آقایان علما بتمام ولایات مغایره شود که در خصوص تاسیس بانک ملی همراهی و مساعدت لازمه بکنند اعلان تشکیل بانک هم امروز بپایگاه داده شده .

آقا میرزا محمود کتابروش - لزوم روزنامه مجلس وطبع آن را عنوان کرد .

رئیس - امتیاز روزنامه باسم مجلس باقوامیرزا معسن داده شده امروز هم بپایگاه فرستاده میشود . (در خصوص چند نفر باقی مانده کلا می گویی طهران مذاکرات بیان آمد)

رئیس - مشغول هستیم که بطوری شروع بانقلاب تعیین آنها بکنیم که دیگر مورد ایراد مردم نباشد .

مدتی در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی مذاکرات در میان بود در این باب بعضی از وکلا خاصه حاج محمد تقی و حاج سید ابراهیم و آقا سید حسین غیبی سختی کردند از جواب بعضی از وکلا استفاده میشد که از جانب دولت در این خصوص ماطله و مذاکره میشود بالاخره مقرر شد که از طرف آقایان علما در این خصوص شرحی نوشته و مطالبه شود چنانچه سابقاً در باره نظامنامه انتظامات نوشته و نظامنامه را گرفتند (کافه مزبور نوشته و فرستاده شد)

در باب اجتماع و تنظیم صیادان و تحصن آنها در تلگر افغانه از زلی و ترتیب و قرار نامه آقا تازوف مقالات در میان آمد .

رئیس - هنوز جواب از وزارت خارجه نرسیده لیکن خودم شخصاً چندی مباحث و متصدی این عمل بودم ، سابقاً قرائت نامه آن در آخر پنج سال تجدید میشد حالا میگویند ۲۴ و ۲۰ و ۶۱ و ۶۰ سال مدت اجازه و قرارنامه آن تعیین شده است در این خصوص مقرر شد منتظر وصول جواب از وزارت خارجه باشند .

(امروز سمدالدوله حاجی سید نصرالله و کبیر افغانی هندی حاضر نبودند و کلام قدری دیر بمجلس حاضر شدند)

مذاکرات مجلس سه شنبه هفتم شوال

بواسطه تغییر در امر خزان و انتشار اخبار از حیث کمیابی نان موضوع مذاکره و کلاه خلی خیزانانه و اصلاح امر نان است غالباً وکلا تحکیمات مردم در ادارات مان اظهار میداشند ، عقیده بعضی بر این بود که بواسطه ادراج این امر بعهده اولیا دولت این افتشاشتر امضیه است و لازم است که از طرف مجلس اظهار شود که ترتیب خیزانانه بجهت کمیابی و آنگاه بود .

اظهارات بعضی این بود که باید اظهار نمود

در صورتیکه اکثریت آراه و کلاه مجلس بر این شد که تشکیل کمیاتی در این باب بدهند و مؤسسن آنها هم برای تمهید حاضر شدند چرا از طرف دولت اجرای رای مجلس بشعوب افتاد .

و از جمله ایراداتیکه داشتند این بود در صورتیکه مردم بواسطه کمیابی نان ناچار بخزیداری آن بقیمت سابقه هستند دیگر چرا از طرف دولت بیست هزار تومان از خزانه اندرون توسط حکومت برای مصرف ضرر داده شود و حال آنکه وزراء دست اندازی بپنجوادی خزانه راجاز نمیدانستند .

جمعی رای دادند که از طرف مجلس چند نفر برسالت حضور صدارت عظمی بروند در این خصوص مذاکرات در میان آمد جمعی را عقیده این بود که واسطه باید از وکلا باشد . بعضی رسالت و کلا را مخالف نظامنامه میدانستند . بعضی رسالت را برعهده رئیس محول میداشتند بعضی دیگر هم این راهم جایز نمیشدند اظهار رئیس این بود که ووزرا در موارد لازمه باید بمجلس حاضر شوند رئیس مجلس نمیتواند برای درخواست ترتیب امور و ملاقات وزراء برود

بعضی را در این موضوع عقیده این بود که باید تا سه روز منتظر بود پس از این مدت در صورت عدم اصلاح این امر باید شرحی نوشته و در سولی فرستاده شود . سمدالدوله اظهار داشت که از طرف جناب وزیر مخصوص پایشان پیغام رسیده و اطلاع داده شده است که بهیچوجه عایل به داخله در امر خیزانانه نیستند و کمال مسرت را حاصل میکنند در صورتیکه با اقدامات مجلس تمهید این امر بدهد کمیاتی باشد . و از عهده حکومت خارج شود . در جواب این پیغام گفته شد که خوبست این شرح از طرف حکومت کتباً اظهار شود . از طرف رئیس اظهار شد که وزراء باید حاضر شوند و در اصلاح این امر همراهی نمایند .

بالاخره با اکثریت آراه شرحی در این خصوص بصدارت عظمی نوشته و در مجلس قرائت شد .

مجداً در خصوص اینکه جای وزراء باید در مجلس معین شود و در مواقع لزوم بمجلس حاضر شوند مذاکره بیان آمد .

ولایت سید مقبول هم مجدماً اظهار تنظیم نمود لایحه هم که از طرف نمایان در خصوص اقدام در تسهیل تحصیل و ترقی مدارس دختران مملکت بود در مجلس قرائت شد .

مذاکرات مجلس
پنجشنبه ۱۲ شوال

مذاکرات در امور مختلفه و قرائت تلگر افغان و لوابح جواب آنها بوده است .

جواب تلگر افغانیکه از طرف صدارت عظمی در خصوص انتخاب مغایره شده بود مبنی بر اظهار تشکر و اظهار رضایت از حکومت از حیث مساعدت در تنزل قیمت و قرارداتی ارزان همومی واستدعای بدل مرتحت ملوکانه در حق حکومت از طرف اهالی ننگرمانشاه بسا تلگر افغانی که از طرف طحله آنها مغایره شده بود بالاخره جوابی که از طرف صدارت عظمی رسیده بود قرائت شد .

تلگر افغانی از (ملایر) در جواب تلگراف صدارت عظمی مبنی بر استفسار از کیفیت انتخاب و عده و کلا مغایره شده بود .

تلگر افغانی نیز از (یرد) بهمان مضمون مغایره شده بود .

هیچین تلگر افغانی از (کردستان) در استفسار

تاسیس مجلس شورای ملی و وضع مصارف مسافرت و کلاهخاره شده بود .

تلگرافی نیز از (کرمان) مشرب اخبار از اقتصاد انجمن انتصاب و فرائط نظامنامه و مطالبه بکوهزار جلد نظامنامه برای انتشار مغایره شده بود تلگرافات مذکور تماماً قرائت شده مکتوب صدارت هژمی نیز که در جواب مکتوب علماء در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی نوشته بود قرائت شده مضمون مکتوب مزبور از اینتراد بود که (علماء گمان میکنند که علت تعویق و تاخیر فرستادن نظامنامه ماطله وزارت و حال آنکه فقط کسالت مزاج مبارک همایونی تاکنون مانع از توشیح آن بصره همایونی و ارسال به مجلس شده) بعضی از کلا در این موقع اظهار کردند که اصرار در مطالبه نظامنامه فقط برای اینست که تا نظامنامه بدست نیاشد حدود و حقوق مجلس معین نیست و امورات منظم نخواهد شد .

اعلان تاسیس بانک ملی ایران که مشرب مختصری از اعلان اساس مقدس و موسسین معترم آن بود قرائت شد

بسمه تعالی

اعلان تاسیس بانک ملی ایران

امروز که دوره ترقی و سعادت بطرف ایران رو نهاده و اول قدمی است که با استقبال آن باجان و مال اهالی برداشته اند و در تدارک و تهیه این امر معترم از بدل جان و مال مضایقه ندارند و برای انتظام این نیت مقدس اولیای دولت محتاج بوجه مستده بودند و کتگونی یادولتین متعاقباً انگلیس و روس نموده بودند که از آنها استقراض نمایند دولتین همزی آنها نیز حاضر شده بودند که بقدر لزوم کار گهائی نمایند از طرف فرین الشرف مقدس بدانکان اهلیحضرت اقدس شاهنشاه ارواح العالمین فداء مشته راجوع و اختار بمجلس شورای ملی فرمودند

اهل مجلسی محض یاس حقوق شاهانه و حفظ شئون ملت و ملاحظات خیر خواهانه دولت و ملت قرض از خارجه را تصویب ننمودند هموم اهالی غیرت مند وطن پرست که خدای حافظ و ناصرشان باد حتی مخدرات محترمه در مجالس و مساجد و منابر بصداء درآمدند که این وجه را ولو اینکه مجاناً باشد و بلاهوش خودمان حاضریم که بدولت داده و از خارجه استقراض نشود .

لهذا اعضاء مجلس شورای ملی چنین صلاح دانسته که بانگی موسوم به بانک ملی تاسیس شود که عموم اهالی ایران در آن بانک شرکت داشته باشند هرکس بقدر قوه و همت وطن پرستی خود وجهی بعنوان سرمایه این بانک را در این بانک بگذارد قیض و سهم دریافت دارد که بانک با این سرمایه تاد و ستد نماید حالا و مالا رفع حوائج دولت ملت را بشمارد .

مراتب بتوسط حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدر اعظم مدظله العالی بعرض خاکبای مهر اهتلاهی مقدس شاهانه ارواحنا فداء رسیده تاسیس این بانک امر واجازه فرمودند لهذا جمعی از وزراء عظام و رجال معترم و تجار با یکدیگر همراهی و اتحاد نموده تشکیل این بانک را در صد دبر آمدند و فلما سرمایه این بانک را در مبلغ سی کروڑ تومان معین نمودند که بعد از افتتاحیه به یکمزد کروڑ تومان بالغ خواهد شد تعداد مؤسس این بانک یک صد نفر است که این یکصد نفر هر کدام از پنج هزار تومان الی پنجاه هزار تومان وجه سرمایه تاسیس

داده و غوغاهت قانوقی عموم اهالی غیرت مند ایران از تمام ممالک معروضه معجز و مستعار است که در این بانکیصلی بقدر قوه خود از او تومان الی هر میزان که بخواهد وجه داده شرکت نماید قیض و اسهام دریافت داشته و غیر دنیا و آخرتی را برای خود تحصیل نماید .

چون تا موقت نوشتن قوانین صحیح و شرائط آن مدتی لازم است که از روی بصیرت و صحت و اعتبار موافق ترتیبات بانکهای ملی متقدمه ترتیبات اساس بانک فراهم شود و بدین عمله فلما بحسب ضرورت لزوم برای مغایر حق قواعد دولتی که تاخیر و تعویق آن ممکن نیست لازم است و عموم اهالی وطن دوست عجله در راه انداختن وجه و دفع احتیاج دولت از استقراض از خارجه داشتند .

و خواش نمودند اعلانی نوشته شود و چندین محل برای تحویل دادن وجوهات معین شود لهذا این اعلان انتشار داده شد که هر یک از اینها وطن عزیز که مایل هستند در این بنای مقدس شریک و نام نیک خود را در صحنه روزگار باقی و ثابت بگذارند در ادارات مقرر ذیل وجه سرمایه اشتراکی خود را برده و تحویل دهند قیض موقتی که طبع شده با امضاء و مهر صاحب اداره بگیرند و بطوریکه در قیوضات چاپ شده نوشته شده پس از آنکه اسهام بانک حاضر شود این قیوضات موقت را بپانک ملی رد نموده و در اسهام دریافت خواهد داشت .

امتیازات راجعه باین بانک که از طرف دولت قوشوکت مرحمت میشود با شرائط مقرر در قوانین اساسی مندرج و اعلان خواهد گردید .

توضیح اسمی اشخاصیکه در این شرکت وجه مینهند با میزان مبلغ در آخر هفته در روزنامه جات و طبع و نشر خواهد شد تجار معترم دارالخلافه بتوسط تلگراف حضوری تاسیس این بانک را بموسم تجار ولایات ممالک معروضه اطلاع داده اند و آنها هم در شرکت حاضر شده و قبول نموده اند که اسمی خودشان را با وجه مال الشرا که معین نموده بنویسند .

اداراتی که وجه باید تحویل شود

- حجره جناب حاجی امین الضرب
- حاجی محمد اسمعیل آقا تبریزی
- حاجی باقر آقا صراف تبریزی
- ارباب جدهش
- طوبانیان

اسامی بعضی از مؤسسین دولت خواه ملت دوست

- حضرت مستطاب اقدس والا آقای نایب السلطنه
- وزیر جنگ دامت شوکته العالی
- حضرت مستطاب اجل اشرف آقای صدر اعظم
- مدظله العالی
- جناب مستطاب اجل اکرم آقای وزیر دربار
- جناب مستطاب اجل آقای مشیر الملک
- سعدالدوله
- موتین الملک
- وزیر اوقاف و وزیر داخله
- حاجی ناصر السلطنه
- جناب آقا وزیر بقایا
- مستطاب اجل آقای شیخ خرمعل خان
- ممن السلطنه سردار ارفع
- جناب جناب شیخ جاسب خان نصره الملک

- جناب مستطاب اجل آقای سعید السلطنه
- سردار منصور
- مدیر الملک
- مستقیم الملک
- فخر الملک وزیر
- تجارت
- صدق السلطنه
- ناظم الدوله
- سعید السلطنه سردار امجد
- حاجی سید مرتضی آقا مرتضوی
- آقای حاجی سید محمد
- حاجی سید رضی گیلانی
- آقای امین التجار کردستانی
- حاجی امین دار الضرب
- حاجی معین التجار
- حاجی محمد اسمعیل آقا تاجر تبریزی
- محمد علی شافروش
- محمد ابراهیم ملک التجار اصفهان
- عبدالرزاق تاجر اسکونی
- حاج افتخار التجار
- آقا میرزا محمد شقیح ملک التجار
- حاجی محمد حسین کازرونی مقیم اصفهان
- محمد اسمعیل آقا قزوینی
- فرح آقا صراف تبریزی
- ربیع آقا تاجر تبریزی
- باقر آقا صراف
- حاجی میرزا عباسقلی آقا تاجر تبریزی
- حاجی لطفعلی آقا صراف تبریزی معروف بانعاده
- حاجی محمد ذبی تاجر شامرودی
- میرزا علی صراف اصفهانی
- علی اکبر آقا صراف تبریزی
- مداون التجار دهنشتی
- حاجی مشیر التجار معمره
- آقا محمد صادق دهنشتی
- آقای حاجی میرزا احمد تاجر

لاری شیراز

- جناب حاجی سید محمد حسن شبانکاره و اخوان
- در بوشهر
- جناب حاجی میرزا حسن کاشانی مسروف
- بشافروش
- جناب حاجی میرزا یعقوب آقا تاجر امین قزوین
- آقا محمد آقا کیانی عراق
- آقا محسن آقا
- حسن آقا
- عمده التجار ارباب جمشید تاجر فارسی
- تومانیان
- تمام و کلا پس از قرائت اظهار مسرت و شادمانی و ثبات قدم در همراهی با این اساس مقدس نموده
- معین التجار اشخاصیکه استقراض در خارجه را تصویب نمیکردند و ما را تهریض بر تاسیس بانک و معاونت در رفع احتیاجات دولت بوجهی استقراض داخلی مینمودند و اظهار میباید آتیه خود را در این باب میکردند حالا وقت آنست که اقوال خود را بصورت فعلیت در آورند و قوه و استعداد و تمکن خود را در پیش رفت این امر صرف میکنند

حاجی لعلی اظهاری همی لایحه ضمنی تقدیر این موضوع در صورتی که مکتوباً صدارت عظمی کاند جواب لایحه مجلس فرموده شده بود فرائد شد. مضمون آن تریب این لایحه بود که

مکتوب مجلس محترم که در خصوص اصلاح امر خیرخانه و در گذاردن ترتیب و نظم آن بهمه کیانی نوشته شده بود. بر فرض حضور مبارک صایونی رسانده پس از مطالعه اظهار فرمودند. در صورتیکه اصلاحات و اصلاحات و اصلاح این امر منوط بود گذاردن آن بهمه کیانی و مداخله و نظارت ملت در آن باشد البته لازم است کفول و اقدام شود. و مانطوری که مجلس مقرر داشته مقرر فرمودند ترتیب و نظم و تمهید این امر از روز جمعه بهمه کیانی محول شود و موسسین این شرکت حاضر شوند و ترتیب امور اساسی کیانی و فرزانها آنرا تعیین نمایند

لایحه مجلسی بر سؤالاتی چند از طرف عموم طلاب مجلس نوشته شده بود اولاً استفسار کرده بودند که چرا از طرف مجلس مطالبه نظامنامه نمی شود.

تأیاً چرا باینکه از طرف مجلس ترتیب و تمهید امر این بدواً و بهیشت کیانی تصویب شد از طرف دولت تجویز نکرده بحکومت محول داشتند.

ثالثاً مسئله تشکیل بانک ملی که تمام افراد ملت و غالب اعیان و ملک در تأسیس آن اظهار همراهی کرده و حاضر و مستعد تأسیس آن شده اند. چرا بعضی از وزراء در بار همراهی و اقدام نمیکنند. و برای تشکیل آن حاضر و هم درای و همراهی نمیشوند.

حاجی سید ناصر الله قالب موضوع مشاجرات مابین لژ و دولت و رؤساء ملت نزاع لفظی است والا قالب پر کمان دولت در این موضوع اظهار همراهی کردند چنانچه حضرت والا شماع السلطنه حاضر شده بودند در تأسیس بانک ملی شرکت کنند و تشکک فرمایند.

درباب اعلانیکه در چند روز قبل از طرف معاندین و مقصدین نشر شده بود مذاکرات شدیدی خواستند صورت آن اعلان را قرائت کنند سایرین بواسطه عدم لیاقت آن منع کردند. بعضی از وکلای راقمید این بوده که باید مرتکبین را بهست آوده و قبل از اینیکه این اعلان بسیار و لایات فرستاده و منتشر شود سیاست و نتیجه کافی نمود.

بعضی اظهار داشتند که مطبوعه ایگه متصدی طبع آن شده و وزارت انطباعات مسئول آن هستند بالأخره بموجب اکثریت آراء شرحی بصدارت عظمی نوشته شده که از وزارت انطباعات استنطاق بشود که چرا این اعلان بطبع رسیده در صورتیکه وزارت انطباعات در سایر مطبوعات سختی و دقت فوق العاده میکند چرا در این باب اطلاع حاصل نکرده یا منع و جلوگیری ننوده است و لازم است که مباشر و مرتکب این عمل معلوم و مؤاخذه شود. لایحه از طرف خبازها نوشته شده بود که در آن لایحه از خسارات خود در قتل شیخی اظهاراتی کرده بودند. پس از فرائد لایحه آنها و اختتام مجلس چند نفر از پیش نشینان آنها را برای تحقيقات باطن دیگر خواستند همی از کتب بالا اجاع از ورود حاج عباس فلی تا برای وکیل صنف خبازها اظهار از جاز نموده و اظهار داشتند بجهت افتخاری که درین چند روز در قتل خبازخانه بواسطه اقدامات مشارالیه حاصل شد

برای دخول مشارالیه در ترتیب حاضر و تصمیم و در صورت ورود مشارالیه باید تمام اعتبارات را بحدود

مذاکرات دارالشواری عالی

شنبه ۱۴ شوال ۱۳۲۵

ابتداءً انعقاد مجلس در خصوص اعلانیکه معاندین مجلس منتشر نموده اند مذاکرات بیان آمد حاجی شیخ علی از ارسال مراسم بصدارت عظمی که روز پنجشنبه نوشته شده بود استفسار کرد امیر زامن فرستاده شدن مراسم و رفتن مدیر مطبوعه ترقی را نزد آقایان و مطالبی که در عدم مسئولیت و تقصیر خود اظهار کرده بود اظهار داشت (مضمون لفظی سعد الله لوله در این موقع این بود) که لازم است مطبوعه ها و روزنامه ها آزاد باشند لکن باید در مقابل این آزادی دیوانخانه عدلیه تأسیس و قواعد و شروطی در این موضوع تعیین شده باشد که هر کس نتواند بپیل نفس مرجه بخواهد بنویسد و طبع نموده منتشر سازد و اگر مطلبی که موجب تشکرف و ناموس کسی باشد طبع و نشر نشود شخصی منتهک بموجب آن قواعد حق داشته باشد نویسنده و صاحب مطبوعه را مورد مسئولیت و مؤاخذه و طرف از اقرار دهد (در خصوص نظامنامه اساسی و مطالبه آن مذاکرات شد)

سعد الله لوله استفسار نمود که آیا باینکه از طرف صدارت عظمی در این خصوص نوشته و اظهار شده است اکتفا میتوان کرد یا نه رئیس عدم کفایت آنرا اظهار داشت

سعد الله لوله تمام مردم بهمن و منبج الدوله تعرض نموده می گویند که شما ملاحظه نموده و بطوریکه لازم است نطق نمی کنید لکن من ابد اصلاحات و باکی ندارم ولی میگویم با اینکه ما هنوز نظامنامه نداریم نمی توانیم چیزی بگوئیم آنچه تا کون گفته ایم چه اثری بخشیده در این صورت خوب است تا قانونیکه نظامنامه مانده است تا بهما نرسیده چند روز مجلس را مرخص فرمایند تا نظامنامه داده شود دیگر اینکه حکام ولایات برای تصرفات مالکانه که در امر حکومت ها می کنند و خیالات مستبدانه که در نظر دارند میل به پیشرفت عمل انتخاب و کلا ندارند و در این مورد مسامحه می کنند در این خصوص عریضه ای مشتمل بر استدهای ارسال نظامنامه مجلسی و اظهار احتمال اختلال در امر مجلس بواسطه تاخیر و تمویق فرستادن آن و اظهار دلتنگی از بعضی وزراء شاه عرض شد و مراسم ای هم بصدارت نوشته شد که عریضه مذکور در رسالت چند نفر از وکلا بحضور رسید.

صدیق حضرت - تقدیم این عریضه بواسطه تطویل آن با کسالت مزاج مبارک صایونی لاج نداشت.

وثوق الدوله - مطالبه و استعلام رای عموم مجلس را در ارسال و عدم ارسال آن خواستار شد

حاجی امین الضرب دیش در اداره صدارت عظمی امر نظامنامه مطرح کرده و معتدل است که رئیس را طلب و احضار کنند بالاخره اکثریت آراء بر این شد که عریضه ای بطور اختصار بحضور صایونی تقدیم شود در خصوص مراسم بصدارت عظمی سعد الدوله رای داد که باید این مراسم مضمون دو جمله باشد

یکی مطالبه تعیین تکلیف و یکی اظهار سهولیت طرف مذاکرات و خطبات مجلس.

همین اظهار هم در موضوع تعیین تکلیف اظهار اعتماد رای و هم صیدگی نموده گفت در صورتیکه ملاها باین تکلیف باشم و حدود و حقوق ما مجهول باشد نتیجه اجتماع آنچه خواهد بود.

مخبر الملک - در موضوع مطالبه و درخواست ورود وزراء اظهار مخالفت رای نموده. گفت لای طرف مجلس نباید مطالب احضار وزراء ب مجلس بشود بلکه در موقع لزوم و احتیاج وزارتخانه ها خود وزراء باید بمجلس حاضر شوند.

مسئله بانک ملی موضوع مذاکره شد

مضمون نطق سعد الدوله در این موضوع این بود که غایبه مردم در امر استقرض داخلی و تشکیل بانک ملی ادهای همراهی و سعادت میگردند معلوم میشود تماماً الفاظ بی معنی بوده است زیرا باینکه چند روز است اعلان بانک منتشر شد و محل فروش بطنهای آن معلوم نشده است هنوز ده تقر نرفته و از بی طمأنی آن نخریده اند در صورتیکه خط و کلام مجلس می تواند از خود و کیان خود بیشتر از یک کرو و بیط خریداری نموده و وجه آنرا کار سازی نمایند. چرا کسان خود دو نام مرد را ترغیب به همراهی و دوستی در این موضوع نمی کنید و باینکه صدای این مجلس بشمار روی زمین و تمام دول رسیده و همه توجه باین مجلس و منتظر مشاهده آثار و نتایج آن هستند چرا بواسطه عدم اقدام موجبات توهین آنرا در انظار فراهم نمیکند.

من بیضی از بانکهای خارجه رفته ام طوری ترتیب آن منظم و معتبر و اعضاء آنها معتزند که شرکت در این بانکها اسباب افتخار است و من وقتیکه امور تأسیس بانک مرتب و شروع بشکلیت آن شد علاوه بر آنچه داده ام تمام مطالبات و نقدی خود را جمع آورده نموده در این بانک خواهم گذارد.

بلل ترتیب اطمینان بانک مذاکره شده جمعی عنوان کردند که باید مردم را مطمئن نمود و معلوم داشت که مایه اطمینان مردم چیست همه مردم پس از تحصیل اطمینان همراهی و اقدام خواهند کرد.

مخبر الملک - هیچ اطمینانی با از اقدام و مداخله مجلس در این امر نیست.

سعد الدوله - اظهار کردند که فی الواقع

من از این گفتگوها و اظهارات خجالت میکشم همین مردم بودند که چند روز قبل در همراهی و اقدام در این موضوع از جان و مال میگذشتند و می گفتند که ما با آنرا عوض کم و آمد اند و پول ملی داریم حالا چه شده که منتظر تحصیل اطمینان هستند و هیچ اثری از اقدامات آنها ظاهر نمیشود کدام اطمینان بهتر و بالاتر از این است که خود اشخاصی که برای تحویل داری معین شده اند و قیمت بلیطها را آنها جمع میشوند و هر یک هدایای بانک مبلغ گزاف شرکت دارند و صاحب تمول و نفوذ کافی هستند.

من شخصاً یک پارچه ملک مالک هستم باینکه در مقابل فروش من بيش شرط است برای فروش و دادن اضافه قیمت آن از فروش جا به خودم. به این بانک حاضر می لا اختتام این خطابه تمام مستمعین تماشاچی تعیین و تعیین و ترغیب نمودند

میرزا اظهار نمود - بهتر است که اعلان خود کرده